

2019-2020 Hadis Metinleri I Dersi Dönem Hazırlık Dokümanları I

► Hadis Usûlü Notları

RİVÂYETİN ÂDÂBI

A. HADİS ÖĞRENCİSİNİN ÂDÂBI آدَابُ طَالِبِ الْحَدِيثِ

B. HADİS HOCASININ AHLAKI آدَابُ الْمُحَدِّثِ

A. HADİS ÖĞRENCİSİNİN ÂDÂBI

آدابُ طالبِ الحديثِ

- ▶ 1. İyi niyet (ihlas) :
- ▶ 2. Hadis'i ehlinden almaya çalışmak
- ▶ 3. Öğrendiğiyle amel etmek
- ▶ 4. Hocaya saygı göstermek
- ▶ 5. Arkadaşlarına yardımcı olmak
- ▶ 6. Tedrîcî bir metodla çalışmak
- ▶ 7. Hadis Usûlüne Önem Vermek

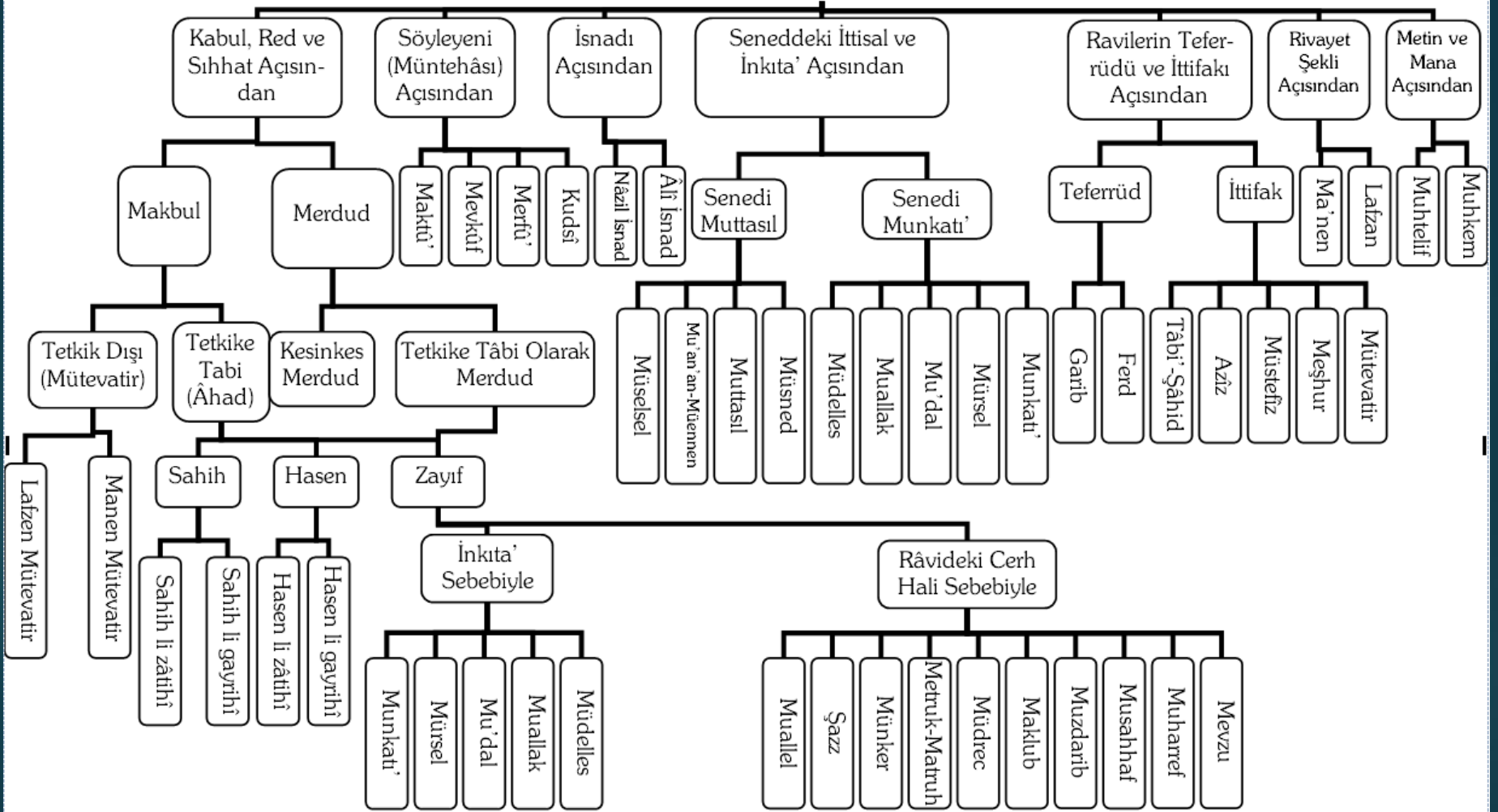
B. HADİS HOCASININ AHLAKI

آدَابُ الْمُحَدِّثِ

- ▶ 1. İyi niyet ve üstün ahlak sahibi olmak
- ▶ 2. Haddini bilmek ya da ehliyetle riâyet
- ▶ 3. Kendisinden daha ehil olana saygı göstermek
- ▶ 4. Karıştırma ihtimali belirince hadis rivayetini ve okutmayı bırakma
- ▶ 5. Hadis'e ve Hadis Meclislerine Ehemmiyet vermek
- ▶ 6. Kitap yazmak ve öteki ilmî faaliyetlerde bulunmak

HADİS USULÜ

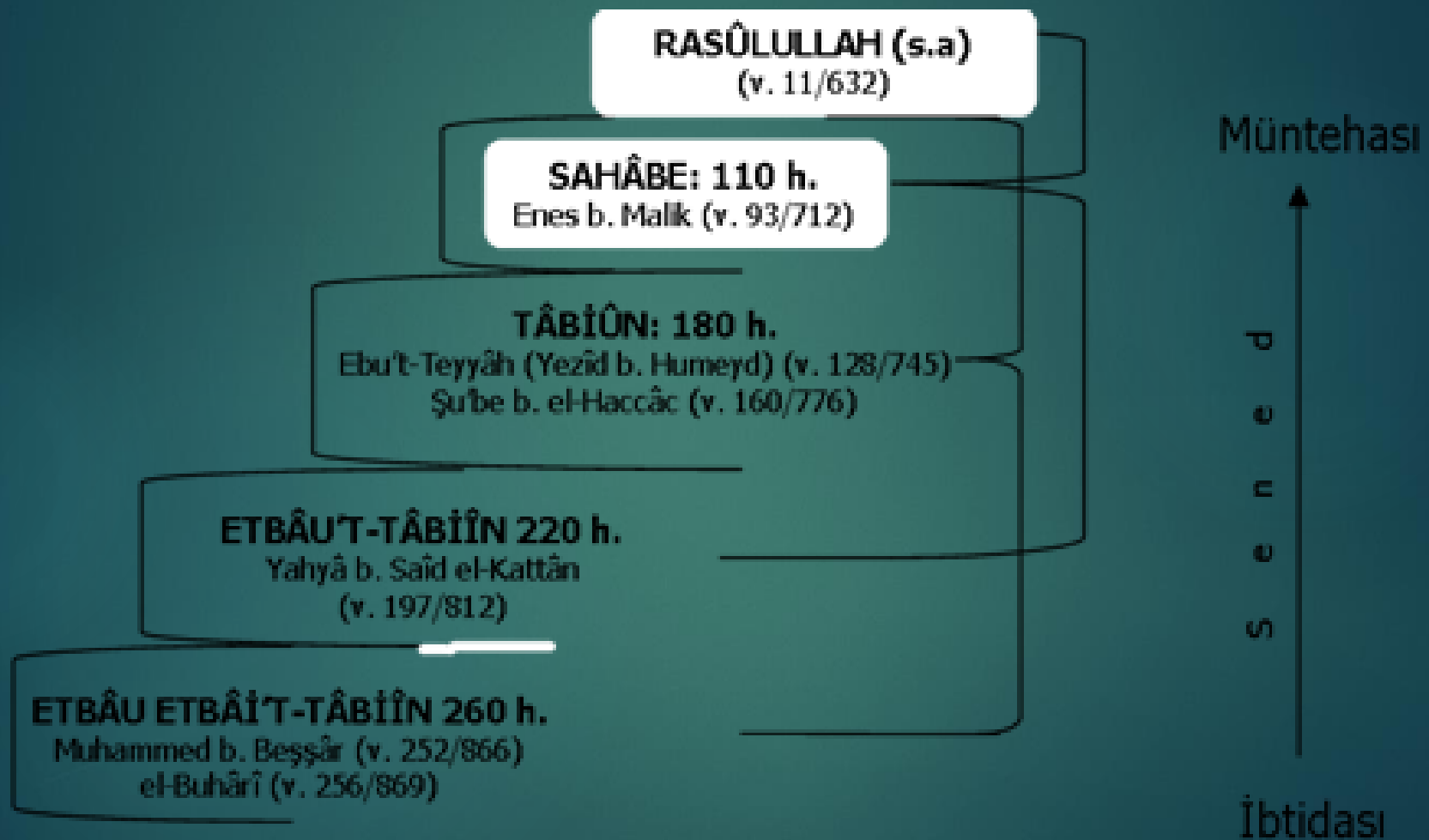
HADİSLERİN TAKSİMİNE ESAS OLAN NOKTALAR

RAVİ

- Sözlükte, “su taşıyan, nakleden, taşıyan ve ileten” anlamlarına gelen râvî kelimesi, terim olarak مَنْ : تَلَقَّى الْحَدِيثَ وَادَّاهُ بِصِغَةٍ مِنْ صِغِ الْأَدَاءِ = *hadisi öğrenip edâ terimlerinden biriyle kendisinden sonrakilere nakleden hadisçi*” demektir. Çoğulu ruvat'tır.

RAVİ TABAKALARI

SAHÂBE

- Sahâbe, sahâbî kelimesinin çoğuludur. Kavram olarak, Hz. Peygamber'i, ona iman etmiş olarak gören (ru'yet) veya onunla karşılaşan (lika) ve müslüman olarak ölen kimse demektir.

Hadis Rivâyeti ve Sahâbiler (1013-1300)

- ▶ *Müksirûn*: Binden fazla hadis rivâyet etmiş olanlar
 - ▶ Ebû Hureyre (58/672)
 - ▶ Abdullah b. Ömer (73/692)
 - ▶ Aişe bnt. Ebî Bekr (58/678)
 - ▶ Enes b. Mâlik (93/712)
 - ▶ Abdullah b. Abbas (68/687)
 - ▶ Câbir b. Abdillâh (74/693)
 - ▶ Ebû Said el-Hudrî (64/683)

Mukıllûn

Sahabinin farklı sayıda hadis rivayet etme sebepleri

- ▶ - Ashâbın hepsi aynı anda müslüman olmamışlardır.
- ▶ - Hz. Peygamber'i bir - iki kere görüp yurduna dönen bedevî müslümanlar olduğu gibi, ondan hemen hiç ayrılmayanlar da vardı.
- ▶ - Ashabın bir çoğu iş-güç sahibi idiler. İşlerinde çalışıyorlardı. Kimileri de karın tokluğuna Hz. Peygamber'in meclisinde bulunuyor, âdeta yatılı okul öğrencileri gibi bütün vakitlerini Mescidde geçiriyorlardı.
- ▶ - Kimileri hadisleri yazıyor, kimileri ise ezberlemekle yetiniyordu.
- ▶ - Bazı sahâbiler hakkında Hz. Peygamber ilim-irfan sahibi olması için dua etmişti.
- ▶ - Sahâbîlerin vefat tarihleri de farklıydı. Kimileri daha Hz. Peygamber hayattayken vefat etmiş, kimisi Hz. Peygamber'den hemen sonraki yıllarda, kimileri de uzun yıllar sonra vefat etmişlerdi.
- ▶ - Hz. Peygamber'den sonra sahâbîler değişik ülkelere dağılmışlardı. Bazıları da Mekke-Medine gibi İslâm'ın merkezlerinde kalmışlardı.
- ▶ - Herkesin ilim öğrenmek ve öğretmekteki kabiliyeti aynı değildir. Bu da rivâyet sayısına tesir etmektedir.
- ▶ - Bazı sahâbîler bildiklerini ancak ihtiyaç halinde ve ihtiyacı karşılayacak miktarda söylemekle yetinirlerdi.
- ▶ - Ayrıca her sahâbînin rivâyet ettiği her hadisin, hadis kitaplarına intikal ettiği de mutlak olarak söylenemez.
- ▶ - Kimileri de yönetimin çeşitli kademelerinde görev aldıkları için meşgaleleri gereği hadis rivâyetine fazla vakit bulamamışlardır.

- **Tabiiler**

Sözlükte, uymak, peşinden gitmek, tâbi olmanın anlamına gelen teb' kökünden ism-i fâil olan tâbi kelimesinin çoğuludur. Hadis ilminde, mümin olarak bir veya daha fazla sahâbi ile karşılaşan ve müslüman olarak ölen kimseye tâbî denir.

- **Muhadramûn**

- **Etbâu't-tâbiîn**

Cerh ve Ta'dîl

Cerhettiđi muhterem zevat dolayısıyla “Sen, bu kişilerin kıyâmette düşman olarak karşına çıkmalarından çekinmiyor musun?” sorusuna **Yahya b. Said el-Kattân** (197/813) řu cevabı vermiştir: “*Bunların düşmanlığına maruz kalmam, hadisini savunmadığım için Nebî aleyhisselatü ve's-selâm'ın bana düşman olmasından ehvendir*”

Cerh

- Sözlükte, maddî veya manevî olarak yaralamakanlamına gelen cerh, gerekli tenkid şartlarını taşıyan **güvenilir bir âlimin**, bir râvîyi **kendisinde** veya **rivâyetinde** tesbit ettiği geçerli bir kusurdan dolayı tenkid etmesidir

Carih, Mecruh

Tarihçesi

- ▶ Sahabi Dönemi
- ▶ Hadîs naklinde işi sıkı tutan sahabenin amacı, râvîlerin yalancılığından şüphelenerek hadîs rivâyet etmelerine engel olmak değil, bilâkis onların insan tabiatı kaynaklı hatalarını önleyip asgari düzeye indirmektir. Sahâbe, adalet ve fazilet bakımından sonraki nesillerden üstün olmakla birlikte, hafıza kusurlarından tamamen uzak değildir.

Ta'dil

- ▶ Sözlükte, Düzeltmek, doğrultmak, dengeye getirmek
- ▶ Kendisine veya rivâyetine bakarak güvenilir olduğunu açıklamaktır. **Tezkiye** kavramı ile eşanlamlıdır.

Müadil, Müzekki, âdil, adl

Cerh-ta' dîl ilmi

- ▶ Rivâyetlerinin kabulü veya reddi açısından râvîleri inceleyip özel lafızlar kullanarak durumlarını açıklayan hadis ilmi

▶ *Müteşeddîd; Mu'tedil;
Mütesâhil*

Ravinin temel vasıfları

```
graph TD; A[Ravinin temel vasıfları] --> B[Adalet]; A --> C[Zabt]; B --> D[Kişilik]; C --> E["Koruma (Hafıza-Yazı)"]
```

Adalet

Kişilik

Zabt

Koruma (Hafıza-Yazı)

Adalet

Adâlet, râvîyi takvâyâ yönelten ve insanlık değerlerine yakışmayan hata ve davranışlardan uzak tutan bir niteliktir.

Temel Vasıfları

- a. Müslüman olmak.
- b. Büluğa ermiş olmak (ergin)
- c. Akıllı olmak
- d. Takva sahibi olmak.
- e. Mürüvvet.

Tesbîti:

- a. Şöhret
- b. Tezkiye

Zabt

Duyduğunu duyduğu gibi rivâyet edebilmek:

Temel Vasıfları:

- a. Teyakkuz
- b. Hıfz
- c. Kitabı Korumak
- d. Mana ile rivayet ediyorsa manayı bilmek

Tesbiti:

- a. Mukayese
- b. İmtihan

Adalet mi? Zabt mı?

İmam Mâlik Mescid-i Nebevî'yi gösterip:

“Şu direklerin dibinde, 'Resûlullah şöyle buyurdu' diyen yetmiş kişiye rastladım; hangisine hazineyi teslim etseniz gözünüz arkada kalmazdı. Ama bu işin ehli olmadıkları için hiç birinden hadis almadım”

TA'N NOKTALARI (Metâin-i aşere)

Bazı Cerh-Ta'dîl Problemleri

- ▶ Cerh-Ta'dîl Sebebinin Açıklanması
 - ▶ Müfesser- Müphem
 - ▶ Neden Adil?
 - ▶ Neden Mecruh?
- ▶ Cerh-Ta'dîl Edenlerin Sayısı
- ▶ Cerh-Ta'dîlin Çelişmesi
- ▶ Sika Râvînin Rivâyetinin Ta'dîl Değeri
- ▶ Bir Âlimin Rivâyet Ettiği Hadisle Amel Edip Fetva Vermesi
 - ▶ Hanefî- Şafîî ayrımı
- ▶ Hadis Rivayeti Karşılığında Ücret Almak
- ▶ Cerh-Ta'dîlin Şarta Bağlanması

Ravi isminde neler bulunur?

- İsim
- Künye
- Lakab
- Neseb

عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَبِي حَفْصٍ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ بْنِ نُفَيْلٍ
بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى بْنِ رِيَّاحِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُرْطِ بْنِ رِزَّاحِ بْنِ
عَدِيٍّ بْنِ كَعْبٍ بْنِ لُؤَيٍّ بْنِ غَالِبٍ الْقُرَشِيِّ الْعَدَوِيِّ

Örnek Hadis Metni

حدثنا الحميدي عبد الله بن الزبير قال حدثنا سفيان قال حدثنا يحيى بن سعيد الأنصاري قال أخبرني محمد بن إبراهيم التيمي أنه سمع علقمة بن وقاص الليثي يقول سمعت عمر بن الخطاب رضي الله عنه على المنبر قال سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول

: (إنما الأعمال بالنيات وإنما لكل امرئ ما نوى فمن كانت هجرته إلى دنيا يصيبها أو إلى امرأة ينكحها فهجرته إلى ما هاجر إليه)